

«ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΚΑΤΑ ΣΤΟ ΝΑ ΕΡΘΟΥΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ»

«ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΚΡΙΣΗ», ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΝΤΟΠΙΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ

ΟΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΘΕΛΟΥΝ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Όχι ότι πριν δεν ήταν μπλεγμένο. Αλλά τώρα πια έχει ξεφύγει! Από το 2015 κι έπειτα, από τότε δηλαδή που η «προσφυγική κρίση» απέκτησε μόνιμη θέση στα δελτία των ειδήσεων, το ζήτημα που κρύβεται πίσω απ' την αλληλουχία μετανάστες - παράνομη είσοδος - ελληνικά σύνορα - δομές φιλοξενίας - μπάτσοι και Μκο - ντόπια αφεντικά - κρατικές πολιτικές - ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις έχει μετασχηματιστεί σε άλλο γρίφο. Αν θέλουμε πάντως να είμαστε ειλικρινείς, η αμηχανία γύρω απ' το ζήτημα της μετανάστευσης και τους μηχανισμούς της έχει τις ρίζες της ήδη στις αρχές της δεκαετίας του '90. Ήδη από τότε, μαζί με τον πρώτο Αλβανό μετανάστη που πάτησε το πόδι του στο ελληνικό έδαφος, εμφανίστηκαν κι οι ιδεολογίες που αντιστοιχούσαν στη μετατροπή της Ελλάδας σε χώρα υποδοχής μεταναστών.

Το παράδειγμα της πρόσφατης προσφυγικής «κρίσης» που μονοπώλησε τους τελευταίους μήνες τα τηλεοπτικά δελτία είναι ίσως μια χαρακτηριστική τέτοια απόδειξη. Το περίφημο ζήτημα της «αύξησης των ροών» και της «μετεγκατάστασης των προσφύγων στην ενδοχώρα»¹ υπήρξε η καρδιά ενός μηνιαίου πολέμου που αφορούσε τη συνολικότερη συζήτηση περί εισαγωγής εργατικής δύναμης. Τα όσα διαδραματίστηκαν σε πόλεις και χωριά της Ελλάδας γύρω απ' το ζήτημα της «υποδοχής και φιλοξενίας προσφύγων», αλλά κυρίως ο τρόπος με τον οποίο το ίδιο ζήτημα παρουσιαζόταν απ' τους πρωταγωνιστές του και γινόταν αντιληπτό από όλους εμάς, δεν ήταν τίποτε άλλο, παρά μια κολοσιαία προσπάθεια συσκότισης και σύγχυσης. Ένα κρατικά οργανωμένο πέπλο βλακειάς σκέπασε κάθε δυνατότητα ανταγωνιστικής ερμηνείας, με σκοπό κανείς να μη μπορεί να καταλάβει τίποτα κι όλοι να πλατσουρίζουμε στις κοινοτοπίες περί «ρατσιστικών όχλων» που «δε θέλουν τους πρόσφυγες» και «αντιρατσιστικών κοινωνιών» που «αντιστέκονται στη φασιστικοποίηση».

Φυσικά, το όλο πράγμα που ακούει στο όνομα «ντόπια αφεντικά και μετανάστες» έχει τη δική του μακρόχρονη ιστορία, την οποία κανείς δεν κάνει τον κόπο να ανασύρει. Κι έτσι, το μονοπώλιο της κρατικής αφήγησης, μετατρέπει την ιστορία των τελευ-

ταίων τριάντα χρόνων, σε μη-ιστορία, παρουσιάζοντας την κανονικότητα σαν έκτακτη ανάγκη. Αν δει κανείς τα δελτία των ειδήσεων, υπάρχουν δεκάδες τοπικές κοινωνίες που πρόκειται να δεχτούν μετανάστες στην περιοχή τους και όλες φαντάζουν βγαλμένες από την ταινία Frankenstein. Τα σχετικά βίντεο απεικονίζουν έναν «όχλο» με δικράνια που μοιάζει στον ελεύθερό του χρόνο να φοράει κουκούλες Κου-Κλουξ-Κλαν και να λιντσάρει μαύρους για να διασκεδάσει. Δεκάδες εκπομπές φιλοξενούν στον αέρα «κατοίκους» του τάδε ή του δείνα χωριού που εξηγούν (συχνά με κραυγές και μουγκρητά) πόσο μα πόσο πολύ ΔΕ ΘΕΛΟΥΝ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ.

Αλλά αυτό είναι ένας μεγάλος μύθος. Οι καπιταλιστικές κοινωνίες είναι οργανωμένες πάνω στην απόσπαση υπεραξίας. Οι ρατσιστικές κραυγές, τα «δεν τους θέλουμε», τα «να φύγουν» είναι απλώς η γαρνιτούρα. Οι καπιταλιστικές κοινωνίες θέλουν εργάτες προς εκμετάλλευση. Και οι μετανάστες είναι εργάτες, και μάλιστα οι πλέον υποτιμημένοι του είδους.

Πολλές φορές έχει ειπωθεί ακόμα και με τις καλύτερες των προθέσεων: «οι μετανάστες», λέει, «περισεύουν», «είναι βάρος», γι' αυτό και το κράτος τούς στοιβάζει σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, γι' αυτό και τους σκοτώνει στα σύνορα. Υπήρξαν φορές που κι εμείς έχουμε πέσει στη λούπα να σκεφτούμε έτσι. Αλλά οι μετανάστες δεν «περισεύουν». Είναι εργατική δύναμη και ως τέτοια αντιμετωπίζονται.

Από τη διαχείριση του μεταναστευτικού, το ελληνικό κράτος (όπως και κάθε κράτος που βρίσκεται στη ζηλευτή θέση του «κράτους-υποδοχής») προσδοκά να εισπράξει χρήματα από τα ευρωπαϊκά κονδύλια. Τα ντόπια αφεντικά προσδοκούν να εισπράξουν κι αυτά το μερτικό που τους αναλογεί, και κάτι παραπάνω αν γίνεται. Και παράλληλα, όλοι μαζί κοιτούν πώς θαβάλουν τους μετανάστες να δουλέψουν όσο πιο πολύ μπορούν με το χαμηλότερο δυνατό κόστος.

Αν κανείς προσπαθήσει να ερμηνεύσει τις πρόσφατες «αντιδράσεις» των ντόπιων αφεντικών, γύρω απ' τη διαχείριση και την υποδοχή των προσφύγων, δίχως να έχει υπόψη του παραδοχές σαν τις παρα-

πάνω, μπορεί να μπερδευτεί και να νομίσει ότι αυτό που κυριαρχεί σχετικά με το θέμα είναι ο ρατσισμός και οι άναρθρες κραυγές. Αλλά αυτό είναι μόνο η μισή αλήθεια, και επειδή είναι μισή πρόκειται για διπλό ψέμα.

Η ελληνική κοινωνία, οι τοπικές της αποφύσεις και τα μικρά και μεγάλα αφεντικά που τις διαφεντεύουν διακατέχονται πράγματι από βαθύ ρατσισμό, αλλά όχι με τον απλοϊκό τρόπο που γίνεται αντιληπτός με μια πρώτη ανάγνωση. Τα ντόπια αφεντικά θέλουν τους μετανάστες. Οι «έντονες αντιδράσεις» τους είναι ένας τρόπος να συσκοτίζονται οι πραγματικές τους προθέσεις. Κατόπιν ακολουθούν οι διαπραγματεύσεις για το είδος και την ποσότητα της εργατικής δύναμης που θα τους παρασχεθεί προς εκμετάλλευση. Είναι στα πλαίσια αυτής της διαπραγμάτευσης για το πόσο μεγάλα θα είναι τα οφέλη τους, που οι σχέσεις μετατρέπονται σε φασιστικές με ένα τρόπο πολύ βαθύ. Αυτό που τις κινεί, δεν είναι το «μίσος για τον Άλλο», αλλά η ανάδυση του εαυτού τους σε κέντρο του Σύμπαντος.

Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στα όσα ακολουθούν θα παρουσιάσουμε τις «αντιδράσεις» των ντόπιων αφεντικών ενάντια στην έλευση προσφύγων. Στόχος μας είναι να αποδείξουμε ότι στην πραγματικότητα τα αφεντικά δίνουν μάχη με άλλα αφεντικά με επίδοκο μια καλύτερη θέση στον καταμερισμό πόρων κι εργατικής δύναμης. Ταυτόχρονα, θέλουμε να αποδείξουμε ότι τα ντόπια αφεντικά και ως τάξη και κατά μόνες βρίσκονται σε μόνιμη διαπραγμάτευση με το κράτος, γύρω απ' το είδος και το ύψος του οφέλους που θα αποφέρει η «φιλοξενία» μεταναστών. Χρειάζεται να εξηγήσουμε συνοπτικά τη μέθοδο που χρησιμοποιήσαμε. Εν ολίγοις, βαρέσαμε διπλοβάρδιες στο youtube, παρακολουθώντας αμέτρητες ώρες βιντεοσκοπημένου υλικού με γενικό τίτλο «αντιδράσεις για τους πρόσφυγες». Τα περισσότερα βίντεο είχαν πανομοιότυπο μοτίβο: ο δήμαρχος συγκαλούσε ένα κάποιου είδους έκτακτο Δημοτικό Συμβούλιο στο οποίο, εκτός από τους δημοτικούς συμβούλους που παρίσταντο άπαντες με ύφος

τώρα-τα-πράγματα-είναι-σοβαρά, το παρών έδιναν όλα τα επιφανή αφεντικά της τοπικής κοινωνίας, εκπρόσωποι των τοπικών θεσμών (με σταθερή παρουσία του τοπικού εμπορικού συλλόγου), μεμονωμένοι δημότες κλπ. Η όλη συζήτηση βιντεοσκοπούνταν από το τοπικό κανάλι και πετιόταν χύμα στον κουβά του διαδικτύου. Η συζήτηση (κι εννοούμε κάθε τέτοια συζήτηση) ήταν όπως μπορεί κανείς να τη φανταστεί. Ξεκινούσε με τοποθέτηση του Δημάρχου, ο οποίος εκατόν μία φορές στις εκατό δήλωνε «αιφνιδισμένος» από τις εξελίξεις, κατηγορούσε το κράτος των Αθηνών ότι δε λάμβανε υπόψη την ιδιαίτερη περίπτωση του χωριού του κι ακολουθούσε ομοβροντία τοποθετήσεων γύρω από το ζήτημα «τους θέλουμε-δεν τους θέλουμε».

Πρέπει να επιμείνουμε στα της μεθόδου γιατί μας φαίνονται σημαντικά. Τα χύμα εικοσάλεπτα βίντεο που είδαμε με το σωρό για να προετοιμάσουμε αυτό εδώ το κείμενο δεν υπήρξαν καθόλου ευχάριστη εμπειρία. Κατ' αρχάς γιατί ήταν κουραστικά, κυρίως όμως επειδή απαιτούσαν να έχουμε συνεχώς τις κεραίες μας τεντωμένες. Αυτοί που μιλούν στα δεκάδες βίντεο που μας έκαψαν τον εγκέφαλο, παρουσιάζονται σε μας ως πρόσωπα που αντικατοπτρίζουν μια στιγμή του «μεταναστευτικού». Αλλά δεν είναι έτσι: τα ντόπια αφεντικά που πρωταγωνιστούν στα εκατοντάδες σχετικά ρεπορτάζ έχουν τη δική τους μακρά ιστορία σε κοινωνίες με τη δική τους εξαιρετικά σκληρή εσωτερική ταξική διάρθρωση, τα δικά τους συμφέροντα και τους ολόδικούς τους τρόπους να τα διεκδικούν. Οι προϋπάρχουσες σχέσεις εξουσίας κωδικοποιούν την ισχύ τους στα πρόσωπα των δημοτικών αρχόντων κι αυτοί οι τελευταίοι με τη σειρά τους ενσωματώνουν στα λόγια και στις αποφάσεις τους τα υλικά συμφέροντα των ντόπιων αφεντικών, προσέχοντας να ακροβατούν πάνω στις εύθραυστες ισορροπίες των τοπικών συμφερόντων. Κανένα βίντεο (κι εδώ που τα λέμε κανένα κείμενο και καμία γνώμη) δε μπορεί να γίνει κατανοητό, αν πρώτα δεν είναι ξεκάθαρες οι ειδικές ιστορικές συνθήκες που το διαπερνούν.

Και είναι αλήθεια ότι για την αποκωδικοποίηση του ωμού πρωτογενούς υλικού που εμπεριέχουν τα σχετικά βίντεο μάς βοήθησε η ήδη από τα πριν σχηματισμένη γνώμη για τον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό και τις τοπικές του αποφύσεις. Βοήθησαν οι γνώμες που συνδέουν το ρατσισμό της ελληνικής κοινωνίας εν συνόλω με την επιδίωξη υλικών συμφερόντων. Βοήθησε η κατεύθυνση που περιλαμβάνεται στην μπροσούρα *Ο Φασισμός Χωρίς Σβάστικα*. Και τέλος βοήθησε η επιμονή μας να εξετάζουμε τα πράγματα ιστορικά: όχι ως προϊόντα της στιγμής, αλλά ως σχέσεις με παρελθόν και μέλλον.

Στα βίντεο που χρησιμοποιήσαμε ως τεκμήρια, κυριαρχεί ο προφορικός λόγος. Πρόκειται για ένα δεδομένο που δυσκολεύει ακόμη περισσότερο την εξαγωγή συμπερασμάτων. Ο προφορικός λόγος των τοπικών κοινωνιών είναι όπως και κάθε άλλος προφορικός λόγος: στριφνός και ασύντακτος, γεμάτος ελλειπτικά νοήματα, με προτάσεις που μένουν ανο-

λοκλήρωτες, με μορφασμούς και χειρονομίες που ολοκληρώνουν ή ανατρέπουν το γενικό νόημα. Κυρίως όμως είναι ένας λόγος που προσπαθεί να συγκαλύψει. Ανάμεσα σε κατάρες και πολιτικαντισμούς, ανάμεσα σε άγνωστα τοπωνύμια και εσωτερικά μαχαιρώματα, ο λόγος των ντόπιων αφεντικών γύρω από το ζήτημα «υποδοχή προσφύγων» είναι ένας λόγος κρυπτικός - τα ντόπια αφεντικά έχουν να αναμετρηθούν με ένα αρκετά σύνθετο ζήτημα. Καταλαβαίνουν πολύ καλά ότι οι μετανάστες που τους στέλνει το «κράτος των Αθηνών» είναι το μάννα εξ ουρανού, νιώθουν διαισθητικά ότι το κράτος - πατέρας κάνει κινήσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυσή τους μέσα στο περιβάλλον της γενικής καπιταλιστικής κρίσης. Και την ίδια στιγμή καταλαβαίνουν ότι μπορούν να εκβιάσουν, να πιέσουν, να σκούξουν μπας και κερδίσουν κάτι παραπάνω τώρα που το πράγμα γυρνάει. Η σχέση αγάπης - μίσους των μικροαστών με το κράτος τους είναι εδώ παρούσα με τον πιο εμφαντικό τρόπο. Ο λόγος των δημοτικών αρχόντων και των τοπικών επιχειρηματιών παρουσιάζεται οργισμένος και αδιάλλακτος, συνθέτοντας ένα στερεοτυπικό τελετουργικό που επαναλαμβάνεται σε βαθμό κωμωδίας. Αλλά οι κορώνες και το οργίλο ύφος είναι απλώς το επιφανόμενο. Το πραγματικό επίδικο, η απόσπαση κονδυλίων από τα ταμεία του κράτους, εμφανίζεται δειλά δειλά, καθώς τα ντόπια αφεντικά συζητάνε τη θέση τη δική τους και τη θέση των ανταγωνιστών τους μέσα σ' αυτό το καινούριο περιβάλλον. Με μισόλογα και υπονοούμενα, με κοφτές λέξεις και κινήσεις των χεριών, τα μέλη των τοπικών κοινωνιών παραδέχονται ότι το ζήτημα μετανάστες/πρόσφυγες δεν έχει γι' αυτούς καμία ιδεολογική χροιά, αλλά αποτελεί αποκλειστικά και μόνο εργαλείο διαπραγμάτευσης σχετικά με το ύψος των χρηματοδοτήσεων που θα κατευθυνθούν στα εκάστοτε δημοτικά ταμεία κι από κει θα διοχετευθούν στα κατάλληλα πρόσωπα.

Φυσικά, αυτή η ανάγνωση είναι η δική μας ανάγνωση. Πουθενά δε θα βρει κανείς ολοκληρωμένα αποσπάσματα που να επιβεβαιώνουν ατράνταχτα τη θέση μας, πολύ απλά γιατί τέτοια αποσπάσματα δεν υπάρχουν! Κανείς δεν παραδέχεται φόρα μόστρα ότι είναι έτοιμος να πατήσει επί πτωμάτων, δίχως αυτό να σημαίνει ότι τέτοιοι άνθρωποι δεν υπάρχουν... Συνδέσαμε μακρινούς μεταξύ τους τόπους στο χρονικό φάσμα των τριών τελευταίων χρόνων, δίχως να νιώθουμε ότι διαπράττουμε λαθροχειρία. Κι όντως: υπ' αυτό το πρίσμα οι «διαμαρτυρίες» που έλαβαν χώρα στις Σέρρες το 2019 ήταν ολόιδιες με αυτές που είδαμε να αφορούν τη Στυλίδα το 2017.

*

Σουμάρουμε περί της μεθόδου: α) καήκαμε στο youtube β) είχαμε ήδη γνώμη για την ελληνική κοινωνία και το ζήτημα μετανάστες γ) άρα γνωρίζαμε από τα πριν τι είναι αυτό που ψάχνουμε. Γελάγαμε και δεν κλαίγαμε με τους ρατσιστές δημάρχους και τ' αφεντικά που ωρύονταν επί μισάωρο. Παρακολουθούσαμε τις βαρετές συζητήσεις των δημοτι-

κών συμβουλίων με το μάτι εκείνου που ψάχνει την ατάκα των έξι δευτερολέπτων στα τριάντα λεπτά βίντεο. Ξέραμε, κι όσο μπαίναμε στη μάχη επιβεβαιώναμε όλο και περισσότερο, ότι για τα ντόπια αφεντικά η υποδοχή μεταναστών είναι απαραίτητη και περιζήτητη. Ότι η πίτα είναι πεπερασμένη κι οι πεινασμένοι δυνητικά άπειροι.

Δίχως άλλη καθυστέρηση, λοιπόν, πάμε να δούμε τι καταλάβαμε από τις «αντιδράσεις» των τοπικών κοινωνιών για την έλευση μεταναστών.

ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΠΟΥ ΦΤΑΝΟΥΝ ΣΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ, ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΙ, ΕΙΝΑΙ ΕΡΓΑΤΕΣ

Αν πιστέψει κάποιος τα όσα λέγονται και γράφονται, θα καταλήξει στο συμπέρασμα ότι στην ενδοχώρα μεταφέρονται οικογένειες οι οποίες θα μένουν τσάμπα σε κάποιο ξενοδοχείο, θα τρώνε τσάμπα και γενικώς μες στη μέρα τους θα κάθονται. Φυσικά η πραγματικότητα δεν είναι καθόλου έτσι. Οι μετανάστες κατανέμονται σε πολύ συγκεκριμένες περιοχές, οι οποίες όλως τυχαίως είναι περιοχές όπου υπάρχει αυξημένη ανάγκη για φτηνά εργατικά χεριά. Ο ρατσισμός αυτών των κοινωνιών που υποδέχονται μετανάστες δεν είναι γέννημα πλάνης ή εσφαλμένης ανάγνωσης της ιστορίας. Για ολόκληρες δεκαετίες τα ίδια ντόπια αφεντικά που τώρα παριστάνουν τους «κάθετα αντίθετους στο να έρθουν μετανάστες» έχουν χτίσει μικρά εργατικά απαρτχάιντ που εκμεταλλεύονται συστηματικά την υποτιμημένη και παρανομοποιημένη εργασία των μεταναστών εργατών που κατά χιλιάδες οδηγούνται από τις επιμερισμένες ανάγκες του ελληνικού καπιταλισμού. Πρόκειται για κακοστημένο θέατρο: όσο πιο πολύ διαμαρτύρονται τα ντόπια αφεντικά για το ενδεχόμενο έλευσης μεταναστών στον τόπο τους, τόσο πιο πολλά χρήματα έχουν αντλήσει όλο τον προηγούμενο καιρό από την εργασία τους.

Ας πούμε, καθώς η τοπική κοινωνία της Σκύδρας οργάνωνε τηλεοπτικά και σε πανελλήνια σύνδεση το νταραβέρι για την υποδοχή μεταναστών στην επικράτειά της το 2012, άφηνε να της ξεφύγουν θραύσματα από την πρόσφατη ιστορία της. Στο ένα πλάνο «οργισμένοι» κάτοικοι, λόγγοι και λάσπες. Γενικό κλίμα «δε θα τους δεχτούμε. Αδιαπραγμάτευτο». Στο άλλο

πλάνο ο υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη, Λ. Οικονόμου, νηφάλιος και συγκαταβατικός. Γενικό κλίμα «το ξέρω ότι τους θέλετε, αλλά παραπάνω φράγκα δεν έχει. Έχω κι άλλου να δίνω». Προηγείται ντελίριο με «λαθρομετανάστες» και αλλοίωση πληθυσμού, δίκην εισαγωγής. Ακολουθούν ατάκες με το ζουμί:

οργισμένος κάτοικος: Δεν είμαστε ρατσιστές εμείς εδώ πέρα... εεε... φιλοξενούμε πάρα πολύ κόσμο... εεε.. **όχι μόνο στα χωράφια.**

υφυπουργός Προστασίας του Πολίτη: Πάντως ήδη τους έχουμε μέσα σε κατοικημένες περιοχές, **δουλεύουν παράνομα στους χώρους εστίασης.**²

Υφυπουργός και κάτοικοι συζητάνε για την υποδοχή μερικών δεκάδων προσφύγων που «δε χωράνε», έχοντας ήδη ως δεδομένο ότι τα ντόπια αφεντικά εκμεταλλεύονται για πολλά χρόνια την εργασία χιλιάδων μεταναστών εργατών. Η χρησιμοποίηση πρώτου πληθυντικού εκ μέρους του Υφυπουργού, τη στιγμή που εξηγεί τον τρόπο που λειτουργούν οι τοπικές κοινωνίες είναι δηλωτική της γενικής συνηγορίας και συμμετοχής στο ίδιο σχέδιο εκμετάλλευσης της εργασίας. Ο Υφυπουργός απευθύνεται στους κατοίκους σα να επαναφέρει τα σκανδαλιάρικα παιδιά του στην τάξη: «Τους έχουμε» - δηλαδή, μεταξύ μας μιλάμε ω οργισμένοι κάτοικοι, δε χρειάζεται να κοροϊδευόμαστε...

Ομοίως κι ο αντιδήμαρχος Σπάρτης το 2019. Καθώς οι πρόσφυγες μεταφέρονται στην πόλη του και ενώπιον της γνωστής «αγανάκτησης» που κάνει διάφορους random εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας να ξεχειλίζουν από οργή, ο αντιδήμαρχος υποδομών, με μπλουζά Vechro και iphone στο χέρι, λέει ότι:

Ο νομός μας είναι ήδη επιβαρυνμένος... Προχτές ήρθαν πεντακόσια άτομα στο Γεράκι... **Πακιστανοί για να δουλέψουν...** Δε γίνεται αυτό το πράγμα. Τί έχουμε καταντήσει, ο σκουπίδοτοπος της Ελλάδας;³

Δε γίνεται αυτό το πράγμα, ω Θεοί!!! Πεντακόσιοι Πακιστανοί μάς ήρθαν για δουλειά!!! Πώς θα το αντέξουμε; Ωιμέ! Δεν πρόκειται περί σχιζοφρένειας. Αυτό το είδος λόγου, η μείξη καταγγελίας του κεντρικού κράτους κι η ταυτόχρονη παραδοχή ότι οι λόγοι «καταγγελίας» είναι στην ουσία αίτημα των τοπικών κοινωνιών είναι χαρακτηριστική της γενικής κατάστασης στην οποία βρίσκονται τα ντόπια αφεντικά εδώ και σαράντα χρόνια - αποζητούν απε-

γνωσμένα μετανάστες εργάτες, παριστάνοντας ότι δεν τους θέλουν.

Με διαβατήριο την κρητική της καταγωγή, η Ντόρα Μπακογιάννη μίλησε για το ίδιο θέμα. Είπε:

Η Κρήτη πρέπει να συμμετέχει [εννοεί στην υποδοχή μεταναστών]. Στα χωριά που χρειάζομαστε και **θέσεις εργασίας. Έχουν βγει οι ελαιοπαραγωγοί στο Ηράκλειο και παρακαλάνε...** Οι γονείς [μετανάστες] θα δουλέψουν πότε από δω, πότε από κει... **Νοίκια** θα εισπράζουν οι άνθρωποι [εννοεί οι ντόπιοι]...⁴

Ε ναι. Οι ελαιοπαραγωγοί του Ηρακλείου παρακαλάνε για εργατικά χέρια. Όχι μόνον θέλουν τους μετανάστες εργάτες, αλλά κινητοποιούν κάθε διαθέσιμο τρόπο για να τους κατεβάσουν στο νησί τους. Όπως μάλιστα μάθαμε, μερικές μέρες αργότερα οι Κρητικοί που κατέβαιναν με το καράβι στο Ηράκλειο πέρασαν μεγάλη λαχτάρα. Στο καστρωμα του καραβιού εντόπισαν αδικαιολόγητα πολλούς μη Έλληνες, με αμφίεση που δεν πρόδιδε ελεύθερο στη Γαύδο. Προς στιγμήν ανησύχησαν μήπως η Αθήνα αλλοιώσει τον τόπο τους με πρόσφυγες, αλλά τελικά η τρομάρα τους είχε μικρή διάρκεια. Όπως αποδείχτηκε δεν επρόκειτο για πρόσφυγες από τα νησιά, αλλά για μετανάστες που κατέβαιναν για δουλειά, μιας και «οι ίδιοι οι Κρητικοί αγρότες είχαν αναζητήσει εργάτες γης από την ηπειρωτική χώρα και μέσω αγροτικών συλλόγων ή και άλλων “καναλιών”».⁵

Φυσικά, οι μετανάστες δε δουλεύουν μόνο αφού του μετεγκατασταθούν στην ενδοχώρα. Ήδη από την πρώτη στιγμή που φτάνουν στα «νησιά μας», οι μετανάστες αντιμετωπίζονται από τα ντόπια αφεντικά ως αυτό που είναι: εργατική δύναμη προς εκμετάλλευση. Κατά καιρούς, γινόμαστε μάρτυρες ελεγχόμενων διαρροών για το γιγάντιο σχέδιο που έχει στηθεί γύρω από την εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης των μεταναστών πέριξ των στρατοπέδων. Αξίζει να θυμηθούμε εδώ την περίπτωση του σκλαβοπάζαρου που μας είχαν υποδείξει οι σύντροφοι από τη Μυτιλήνη.

Στις 26 Νοεμβρίου του 2017 έπεσε νεκρός ένας Αφγανός στα Πάμφιλα της Λέσβου, είχε δολοφονηθεί από ομοεθνείς του. Αιτία του φονικού ο έλεγχος των ενοικιάσεων των προσφύγων στους ελαιοπαραγωγούς για την συγκομιδή της ελιάς, κι απόσπαση μίζας για την ενοικίαση. Ο νεκρός ήταν μέλος κυκλώματος ενοικίασης προσφύγων που ήταν σε αντιπαράθεση με άλλο κύκλωμα. [...] Οι μεγαλοαγρότες νοικιάζουν απευθείας από τα δίκτυα τους πρόσφυγες που χρειάζονται για την συγκομιδή της ελιάς. Το μεροκάματο που πληρώνουν είναι 25 ευρώ [...] ιδιαίτερα δειλεαστικό για τους κτηματίες διότι είναι κατά τα 38,5 % μικρότερο από το μεροκάματο των 40 ευρώ (επικρατούσα τιμή στο νησί τα τελευταία χρόνια).⁶

Η ίδια πολιτική ισχύει παντού όπου μεταφέρονται μετανάστες. Στην Κω στις αρχές του Νοέμβρη του 2019 ο δήμαρχος μαζί με «κατόικους» απαγό-

ρευσε την αποβίβαση 80 μεταναστών στο νησί του. Η απαγόρευση ήταν διανοημένη με μία απ' τα ίδια. «Δε χωράνε», «μικρό νησί» «οι τουρίστες μας». Για λόγους που θα πρέπει πια να μας είναι ξεκάθαροι, οι πρωταγωνιστές του «δε-χωράνε-διώξτε-τους» είναι τα «μικρά και μεγάλα αφεντικά που εκμεταλλεύονται τους εργαζομένους για να μεγαλώσουν τα κέρδη τους, ένα κομμάτι αυτών που έπαιρνε μετανάστες εργάτες από το hot spot για μεροκάματο στην καλύτερη των περιπτώσεων των 25 ευρώ στις 10 ώρες».⁷ Προσέχουμε εδώ ότι το μεροκάματο και στη Λέσβο και στην Κω είναι ακριβώς το ίδιο - 25 ευρώ. Ο αόρατος βούρδουλας της αγοράς μπορεί να διαμορφώνει τις γενικές σταθερές στην εκμετάλλευση της εργασίας, δίχως τη μεσολάβηση του κρατικού νόμου.

Είμαστε βέβαιοι ότι σε όλες τις περιοχές που κατανέμονται οι μετανάστες, υπάρχει ήδη πανέτοιμο σχέδιο για το πού, για ποιον και πώς θα δουλέψουν. Μια απ' τις τελευταίες αποδείξεις επί του θέματος είναι ότι μετανάστες που μεταφέρθηκαν προς την ενδοχώρα από τα νησιώτικα στρατόπεδα συγκέντρωσης «απασχολούνται» στις φυτείες φαρμακευτικής κάνναβης στα Τρίκαλα».⁸

ΤΑ ΝΤΟΠΙΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ ΕΠΙΖΗΤΟΥΝ ΝΑ ΕΡΘΟΥΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥΣ.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΒΗΣ

Ακόμα και οι πιο κραυγαλέες περιπτώσεις κοινωνιών που αντιδρούν στην υποδοχή προσφύγων είναι αποδείξεις περί του αντιθέτου. Ας πούμε ο δήμος Βόλβης. Στο δήμο Βόλβης ανήκει το χωριό των Βρασνών, οι κάτοικοι του οποίου έτυχαν πανελλαδικής προβολής για την «οργισμένη» στάση απέναντι στους μετανάστες που «θα τους έφερναν δίχως την έγκρισή τους». Οδοφράγματα και διμοιρίες των ΜΑΤ, πέτρες στα πούλμαν και κατάρες, ολονύχτια μπλόκα και απειλές. Ω Βρασανά, πόσο σκληρά είστε...

Αλλά για μια στιγμή. Γιατί διαμαρτύρονταν οι ηρωικοί κάτοικοι των Βρασνών; Μήπως πρόκειται περί «ρατσιστών»; «Φυλετιστών»; «Τοπικιστών»; Ας ακούσουμε προσεκτικά το δράμα τους να ξεδιπλώνεται σε ζωντανή σύνδεση στο πρωινό ενημερωτικό μαγκαζίνο του Open TV:

ΟΙΣΤΑΔΟΝΙΚΗ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ
ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΣΤΑ ΜΠΛΟΚΑ ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΣΤΑ ΒΡΑΣΝΑ

Καλημέρα κι από μένα. Λήγει αύριο η σύμβαση απ' ό,τι γνωρίζουμε... Είμαστε στο δρόμο γιατί ανησυχούμε... [...] Ακούμε διάφορα πράγματα για κάποιες ΜΚΟ...⁹

Πρώτη πρόταση «καλημέρα». Δεύτερη πρόταση «λήγει η σύμβαση αύριο». Τρίτη πρόταση «ανησυχούμε». Λίγο πιο μετά «ΜΚΟ». Στο φόντο «σκληρό οδόφραγμα», ελληνική σημαία και τρεις αδιάλλακτοι κάτοικοι να ελέγχουν τα περάσματα. Εκτός αν κάποιος έχει κάψει το μυαλό του απ' την πολλή τηλεόραση, το συμπέρασμα που βγαίνει είναι προφανές: Οι «μεταναστοφάγοι» κάτοικοι των Βρασνών ΔΕΝ είναι στο δρόμο γιατί δε θέλουν να έρθουν μετανάστες (σόρυ πρόσφυγες) στον τόπο τους. Οι μεταναστοφάγοι κάτοικοι των Βρασνών είναι στο δρόμο γιατί ΛΗΓΕΙ η σύμβαση που είχαν υπογράψει με το κράτος για τη φιλοξενία της προηγούμενης φουρνιάς μεταναστών. Συμβολισμοί και υλισμοί εδώ. Μπλεγμένοι σε μια διαδικασία που ξεκίνησε ως κρατική στρατηγική για τους μετανάστες το 1990 κι έφτασε να εφαρμόζεται υποδειγματικά σ' ένα χωριό της Θεσσαλονίκης το 2019. Με απλά λόγια: ακριβώς τη μέρα που το κράτος αποδεσμεύεται από την προηγούμενή του υποχρέωση να παρέχει ζεστό χρήμα στα Βρασνά (κωδικός φιλοξενία προσφύγων), ακριβώς εκείνη τη μέρα οι κρατικοδίαιτοι κάτοικοι των Βρασνών επέλεξαν να κατέβουν στο δρόμο για να διεκδικήσουν την υπογραφή νέας σχετικής σύμβασης! Η ανησυχία τους ήταν διμετρώπη: και να εξασφαλίσουν νέα φουρνιά «προσφύγων» και να αποκλείσουν τις ΜΚΟ από την ενασχόληση με τους πρόσφυγες «τους». Κι αυτό το πράγμα μάς παρουσιάστηκε ως «τα Βρασνά δε θέλουν μετανάστες»!!! (Τρίζουν τα κόκαλά σου Αντρέ Μπρετόν;).

Για πάμε λίγο: απ' τη στιγμή που νέα δεδομένα παρουσιάστηκαν στη φιλόξενη κοινωνία των Βρασνών, οι παλιές σιγουριές τέθηκαν εν αμφιβόλω. Νέα δεδομένα, ίσον νέες ελπίδες, ίσον νέοι παίκτες στο προσκήνιο. Η διοχέτευση χρήματος από το κεντρικό κράτος προς τα αφεντικά των τοπικών κοινωνιών έχτισε καινούρια κανάλια σχέσεων κι ανάγκασε παλιότερες δομές μεσολάβησης να ταρακουνηθούν. Για παράδειγμα, κάτω απ' την πίεση των νέων δεδομένων, οι μισοί ξενοδόχοι των Βρασνών, που έκριναν ότι η «φιλοξενία» των προσφύγων τούς συμφέρει, αποχώρησαν από τον σύλλογό τους και ίδρυσαν καινούριο.¹⁰ Αυτό που στην κοινή γνώμη παρουσιάστηκε ως «ρατσιστές» ξενοδόχοι εναντίον «αντιρατσιστών» ξενοδόχων ήταν στην πραγματικότητα διαφωνία πάνω στο τεντωμένο σκοινί της οικονομικής διαπραγμάτευσης με το αρμόδιο Υπουργείο. Κι αυτό γιατί ενώ τα Βρασνά φιλοξενούσαν ήδη πολύ καιρό μετανάστες, δίχως αντιδράσεις κι οργισμένα μπλόκα, η κατά κεφαλήν ταρίφα από την «φιλοξενία» προσφύγων έπεσε ξαφνικά από τα σαράντα ευρώ τη μέρα στα δώδεκα.¹¹ Αυτή η ραγδαία πτώση του κέρδους που απέμενε στους ντόπιους ιδιοκτήτες ξενοδοχείων υπήρξε η κόκκινη γραμμή που χώρισε τους μεν από

τους δε. Όσοι έβαλαν κάτω τους αριθμούς και κατέληξαν ότι, παρά την πτώση της ταρίφας «συμφέρει» να πάρουν πρόσφυγες, αποτέλεσαν το «αντιρατσιστικό» μπλοκ. Όσοι εκτίμησαν ότι η χασούρα δεν τους επιτρέπει να συνεχίσουν τη «φιλοξενία» προσφύγων, στελέχωσαν το «ρατσιστικό» μπλοκ. Το όριο που χώρισε τους μεν από τους δε ήταν ένας συνδυασμός παραμέτρων που ακροβατούσε ανάμεσα στο ατομικό κέρδος κάθε επιχειρηματία ξεχωριστά και την οικονομική ζημία των αντιπάλων. Οι ισορροπίες στο σύλλογο ξενοδόχων των Βρασνών τεντώθηκαν μέχρι που τελικά έσπασαν. Κοιτάξτε πώς περιγράφει αυτές τις λεπτές ισορροπίες, ένας άλλος ξενοδόχος. Η σκοπιά του είναι αυτή του «ρατσιστικού» μπλοκ:

Να ξέρετε ότι εμείς έχουμε καλύψει αυτό το οποίο σα δήμος **δικαιούμαστε** και αν **χρειαστούμε...** εεε... γιατί το κράτος όντως έχει ανάγκη και προβλήματα... εεε... να είμαστε κοντά... **αν χρειαστεί θα τουςβάλουμε κάπου αλλού**, αν έχουμε θέση...¹²

Και πάλι γριφώδη νοήματα που απαιτούν ερμηνεία. Να η δική μας: Οι καλοβαλμένοι κύριοι που στέκονται στα μπλόκα απειλώντας ότι δε θα δεχτούν μετανάστες στον τόπο τους είναι άνθρωποι που έχουν κρουστάλλινη γνώση του μηχανισμού που έχει θέσει σε λειτουργία το ελληνικό κράτος προκειμένου να διοχετεύει χρηματικά και υλικά οφέλη στα κατά τόπους αφεντικά. Στα λόγια του συγκεκριμένου ξενοδόχου ο μηχανισμός αυτός περιγράφεται ως εξής: i) Το ελληνικό κράτος έχει σχεδιάσει να διασπείρει τους μετανάστες στο εσωτερικό της ελληνικής επικράτειας, «το κράτος έχει ανάγκη» ii) εμείς (τα ντόπια αφεντικά) έχουμε έρθει σε μια συμφωνία με το κράτος, «έχουμε καλύψει αυτό το οποίο σα δήμος δικαιούμαστε» iii) αν το κράτος θέλει να στείλει κι άλλους, «το κράτος έχει προβλήματα» iv) θα πρέπει να έρθει σε επιπρόσθετη συμφωνία με την πάρτη μας και να αναγκαστεί να ακριβοπληρώσει τις υπηρεσίες μας, «να είμαστε κοντά... αν χρειαστεί θα τουςβάλουμε κάπου αλλού» και τέλος iv) επουδενί δε θα επιτρέψουμε την εγκατάσταση προσφύγων σε σημεία απ' όπου δε θα βγαίνει κέρδος, «αν έχουμε θέση».

Το ακριβές επίδικο ξεκαθαρίζεται μέσα απ' τα λόγια μιας ακόμα ξενοδόχου που «διαμαρτύρεται» για την έλλειψη προσφύγων.

Αν οι ίδιοι [εννοεί το «αντιρατσιστικό» μπλοκ ξενοδόχων] δεν παίρνανε κάποιο χρηματικό ποσό απ' όλο αυτό, δε θα 'βαζε κανένας. Πριν τρία χρόνια, όταν ήταν να ξεκινήσει όλο αυτό, ήταν να τους βάλουνε κάτω στο παλιό το στρατόπεδο, σαν χοσποτό να το πω... Αλλά εκεί ακόμα και οι ίδιοι οι ξενοδόχοι που βάλανε [εννοεί πρόσφυγες] αυτή τη στιγμή, **κάναν ολόκληρη επανάσταση, γιατί δεν υπήρχε κέρδος για τους ίδιους**. Αυτή τη στιγμή όμως, που είναι να πληρώνονται, δεν έχουν πρόβλημα.¹³

Αυτό λοιπόν είναι το διακύβευμα. Πριν τρία χρόνια, όταν οι πρώτες σκέψεις του κράτους ήταν να μαντρώσει τους μετανάστες στο «παλιό στρατόπεδο» το μπλοκ των ξενοδόχων ήταν ένα κι αρραγές. Τα λεφτά δε θα κατευθύνονταν στα ντόπια αφεντικά, αλλά σε «κάποιες ΜΚΟ». Εκείνοι που τώρα αποτελούν το «αντιρατσιστικό» μπλοκ ήταν τότε «ρατσιστές», γιατί το κίνητρό τους ήταν εξαρχής η χρησιμοποίηση των μεταναστών για την εξαγωγή κέρδους. Όταν το σχέδιο «παλιό στρατόπεδο» ναυάγησε και τους πρόσφυγες φιλοξένησαν οι ντόπιοι ξενοδόχοι με σαράντα ευρώ το κεφάλι, «ρατσιστές» και «αντιρατσιστές» ενώθηκαν εις σάρκα μία και το βούλωσαν αμφότεροι. Καθώς νέες ανάγκες «φιλοξενίας» προέκυπταν και καθώς τα σαράντα ευρώ έγιναν δώδεκα, οι ξενοδόχοι σφάχτηκαν αναμεταξύ τους. Η ακατανόητη γλώσσα που χρησιμοποιούν, όταν αναγκάζονται να μιλήσουν δημόσια για το θέμα, είναι ακατανόητη γιατί στην καρδιά της υπάρχουν ως υπονοούμενα όλοι οι ανταγωνισμοί, όλες οι ισορροπίες, όλα τα αλισβερίσια των τελευταίων τριών χρόνων που αναδιέταξαν τις εσωτερικές σχέσεις της κοινωνίας των Βρασνών. Η γλώσσα αυτή είναι φτιαγμένη για να απευθύνεται σε ένα πεπερασμένο σύνολο ανταγωνιστικών παικτών, στην κορυφή του οποίου είναι τοποθετημένοι ανώτεροι κρατικοί αξιωματούχοι και στη βάση τα ντόπια αφεντικά. Πρόκειται για μια γλώσσα που έχει φτιαχτεί εν τω γίνεσθαι, στο σκληρό πεδίο της διαπραγματευτικής μάχης.

Ο δήμαρχος Βόλβης για παράδειγμα, Διαμαντής Λιαμάς, είναι κι αυτός φορέας της συγκεκριμένης γλώσσας. Η θέση του δεν είναι πάντα εύκολη. Ένα κάρο επιμέρους συμφέροντα, πολλές φορές αντικρουόμενα, πρέπει να ισορροπήσουν πολιτικά μέσα απ' τη δεξιότητα του. Ο δήμαρχος, ο κάθε δήμαρχος, οφείλει να συμβιβάζει τα ασυμβίβαστα, να παριστάνει ότι είναι καθολικός, ότι νοιάζεται για

το συμφέρον όλων ανεξαιρέτως. Στην επικράτεια του δήμου Βόλβης ανήκουν μεταξύ άλλων: τα Βρασνά, όπου έγινε όλος αυτός ο κακός χαμός, το Βαγιοχώρι, ένα χωριό 50 κατοίκων και τα Λουτρά της Νέας Απολλωνίας.

Στην περίπτωση των Βρασνών, ο δήμαρχος Λιαμάς συντάχθηκε με τους κατοίκους που «δεν ήθελαν» μετανάστες, και ήταν έτοιμοι να χύσουν το αίμα τους στον αγώνα κατά της ακραίας κρατικής επιλογής. Ταυτόχρονα βέβαια φρόντισε να μετατρέψει το αδιάλλακτο «όχι» των κατοίκων σε πραγματική πολιτική πρόταση, σε ένα υλοποιήσιμο αίτημα και τελικά σε τρόπο συνδιαλλαγής με τον κρατικό μηχανισμό. Μιλώντας σε απευθείας τηλεοπτική σύνδεση στο κανάλι της ΕΡΤ, ο δήμαρχος Βόλβης εξηγήσε τις κρυφές παραμέτρους του ζητήματος:

δήμαρχος: [...] έχουμε άλλους 1000 πρόσφυγες - μετανάστες στα Λουτρά της νέας Απολλωνίας, όπου διαμένουν σε καταλύματα που ενοικιάζουν εκεί.

δημοσιογράφος 1: Δήμαρχε αυτά τα προγράμματα που τρέχουν αρκετά χρόνια και τώρα λέγεται ότι θα ενταθούν κιόλας [...] βοηθούν τελικά την τοπική κοινωνία; Δηλαδή καταλαβαίνουμε ότι, αντί να είναι γεμάτα τα καταλύματα 30-40-50 μέρες το χρόνο, είναι όλο το χρόνο γεμάτα. Αυτό σημαίνει ότι πέφτουν χρήματα στα Λουτρά;

δημοσιογράφος 2: Κινείται λίγο η τοπική κοινωνία;

δήμαρχος: Αυτό είναι πραγματικά ένα ζήτημα. Στα Λουτρά της Νέας Απολλωνίας, όπου ουσιαστικά εκεί δραστηριοποιούνταν αποκλειστικά με τον κοινωνικό τουρισμό, που έκαναν τα ασφαλιστικά ταμεία, και [μιας και] λόγω της κρίσης αυτός μειώθηκε κατακόρυφα, πραγματικά υπήρξε μια ανάσα για τους ιδιοκτήτες [...]¹⁴

Κωδικές λέξεις: «ενοικιαζόμενα καταλύματα», «κοινωνικός τουρισμός», «ασφαλιστικά ταμεία» «κρίση» «μετανάστες», «ανάσα». Ο δήμαρχος εμφανίζεται, ξανά, ως βαθύς γνώστης των γενικών κρατικών υποστηρικτικών πολιτικών. Οι τρόποι με τους οποίους διαρθρωνόταν η κοινωνική μηχανική είναι παρούσες στο λόγο του. Το κράτος, για να μπορεί να είναι κράτος, κι όχι μια ένωση αλληλοσπαρασσόμενων αφεντικών, έριχνε ζεστό χρήμα σε όλο το μήκος και

το πλάτος της επικράτειας. Με τη σειρά του αυτό το χρήμα λειτουργούσε συγκολλητικά: διοχετεύονταν μέσω των κατάλληλων πολιτικών μεσολαβήσεων στα πρόσωπα κλειδιά κάθε μικρής ή μεγάλης κοινωνίας. Η κρατική και κοινωνική συνοχή ήταν κι είναι ακόμη ένα μόνιμο στοίχημα. Το στοίχημα αυτό κερδίζεται, όσο περισσότερο δημιουργεί ικανοποίηση στα πολλά μικρά εγώ που κρύβονται στο εσωτερικό κάθε κοινωνικού σχηματισμού. Ο κοινωνικός τουρισμός, η ιδέα δηλαδή ότι το κράτος θα πληρώνει, μέσω των ασφαλιστικών ταμείων, ένα τμήμα της εργατικής τάξης για να παραθερίζει σε προορισμούς δεύτερης γραμμής ήταν μια ιδέα βγαλμένη απ' τη λαμπρή ιστορία της κενύσιανής παράδοσης. Οι εργάτες που δε διέθεταν την οικονομική δυνατότητα να πάνε διακοπές πληρώνοντας από την τσέπη τους, υποστηρίζονταν χρηματικά από τις κρατικές υπηρεσίες και απολάμβαναν δυο βδομάδες πληρωμένες διακοπές. Ταυτόχρονα οι εκατοντάδες τουριστικοί προορισμοί ανά την Ελλάδα, που δε διέθεταν την απαιτούμενη ανταγωνιστικότητα και κινδύνευαν να φαλιρίσουν μαζί με τους ιδιοκτήτες τους, λάμβαναν γερή οικονομική επιδότηση. Οι κοινωνικές ισορροπίες διατηρούνταν. Μια μεγάλη κοινωνική πλειοψηφία ήταν χαρούμενη, ή μισοχαρούμενη ή τέλος πάντων διατηρούσε ελπίδες για το μέλλον. Μετά την κρίση, οι εκατοντάδες χιλιάδες κλίνες που είχαν αγοραστεί μέσα στα '80s σε περιοχές τύπου Βρασνά, Νέα Απολλωνία κλπ, βρέθηκαν να βαρύνε μύγες γιατί το κράτος είχε πολύ πιο επείγουσες τρύπες να μπαλώσει απ' το να στέλνει τους εργάτες στα χωριά της Μακεδονίας. Οι νέοι τρόποι κοινωνικού παλατσαρίσματος βασίζονται σ' ένα καινούριο προϊόν (τους μετανάστες). Η γενική ιδέα όμως παραμένει η ίδια: το κράτος πρέπει να βρίσκει τρόπους επιδότησης των μικρών και μεγάλων του συμμάχων. Αλλιώς μαύρο φίδι που το έφαγε.

Κι εν τω μεταξύ, οι διαπραγματεύσεις των τοπικών αρχόντων με το κεντρικό κράτος υπήρξαν πεδίο δόξης λαμπρό. Στην περίπτωση του Βαγιοχωρίου, επίσης χωριό του δήμου Βόλβης, ο δήμαρχος ξεδίπλωσε το διαπραγματευτικό του ταλέντο. Αφού τόνισε πόσο χαρούμενος είναι που ένα χωριό 50 κατοίκων θα υποδεχτεί 660 πρόσφυγες, ζήτησε και κάτι παραπάνω.

«τα κοντέινερ είναι 132 και έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενήσουν 6 άτομα, οπότε υπολογίζουμε γύρω στους 800, εκτός κι αν βάλουμε κι άλλα κρεβάτια μέσα...¹⁵

Φυσικά, το Βαγιοχώρι έχει κι αυτό τη δική του ιστορία. Ο δήμαρχος την περιγράφει γλαφυρά και μαζί περιγράφει όλα τα μπρος πίσω, όλες τις παλινωδίες, όλα τα «τώρα τους θέλουμε, τώρα δεν τους θέλουμε» που επί της ουσίας είναι κομμάτι της γενικής διαπραγματεύσεως των τοπικών αφεντικών με το κράτος.

Το 2016, όταν ήταν να γίνει η δομή [εννοεί στο Βαγιοχώρι] με μεγάλη πλειοψηφία το δημοτικό συμβούλιο Βόλβης συμφώνησε να γίνει η δημιουργία του κέντρου φιλοξενίας εδώ στο

Βαγιοχώρι. Όταν το 2018 ξαναθέλησαν να το επαναλειτουργήσουν [...] τότε την άνοιξη του '18 είχαμε πει ότι ήμασταν αντίθετοι στην επαναλειτουργία για δύο λόγους: ο ένας ήταν οι απάνθρωπες συνθήκες στις οποίες διαβίωναν οι μετανάστες πρόσφυγες, κι από την άλλη ήταν ότι δεν ενίσχυσαν τις κρατικές δομές για να υποστηρίξουν και τον πληθυσμό αυτόν που ήρθε, αλλά και τον ντόπιο πληθυσμό.¹⁶

Προφανώς το μέγεθος της υποστήριξης του ντόπιου πληθυσμού, που ήταν και το πραγματικό ζήτημα, το 2018 διευθετήθηκε και ο δήμαρχος δεν είχε κανένα πρόβλημα να πανηγυρίσει την υποδοχή 800 και βάλε προσφύγων στο Βαγιοχώρι. Την ίδια ώρα ένα χωριό παρακάτω, στα Βρασνά, ο δήμαρχος έστηνε οδοφράγματα ενάντια στην έλευση προσφύγων. Προφανώς, εκεί, η «υποστήριξη του πληθυσμού» δεν έχει λάβει ακόμη την τελική της μορφή, ώστε τα οδοφράγματα να δώσουν τη θέση τους σε φιλικά καταλύματα.

ΤΑ ΝΤΟΠΙΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΟΝΤΑΙ ΣΚΛΗΡΑ

Το καύσιμο που κινητοποιεί όλα τα ντόπια αφεντικά είναι το ποσοστό κέρδους που έχουν να λαμβάνουν. Η ερώτηση «κι εμείς δήμαρχε τι θα κερδίσουμε;» τίθεται απaráλλακτη απ' όλα τα ντόπια αφεντικά προς όλους τους δημάρχους. Μια χαρακτηριστική τέτοια ερώτηση δέχτηκε κι ο τότε δήμαρχος Στυλίδας, Απόστολος Γκλέτσος, στο έκτακτο δημοτικό συμβούλιο που συγκάλεσε για να συζητήσει το θέμα «μετανάστες στη Στυλίδα». Μπορεί κανείς να φανταστεί την ίδια ερώτηση να λαμβάνει την ίδια απάντηση, σε κάθε αντίστοιχο δημοτικό συμβούλιο, σε οποιοδήποτε Δήμο της Ελλάδας.

Κάτοικος: Ποια θα είναι τα οφέλη του δήμου; Γκλέτσος: Τα οφέλη του δήμου; **Δε μπορείς να τα καταλάβεις; Δε μπορείς;**¹⁷ [...] Μιλώ με την Ύπατη Αρμοστεία και ξεκινάει οι [το τονίζει] **δια-πρα-γμα-τεύ-σεις**. Απαιτούμε να γίνουνε σπίτια, αποχετεύσεις και αυτοί οι άνθρωποι να μπορούν με χρήματα που θα παίρνουν, [το τονίζει, κάνοντας τη γνωστή κίνηση με τον αντίχειρα και το δείκτη] **χρή-μα-τα**, να τα διαχειρίζονται για την καθημερινότητά τους.¹⁸

Δια-πρα-γμα-τεύ-σεις και Χρή-μα-τα λοιπόν. Αυτό είναι το πραγματικό ζήτημα. Ο δήμαρχος Στυλίδας μιλάει δημόσια στο τοπικό ακροατήριο και ζητάει την υποστήριξή του. Το όφελος θα είναι για όλους, εξηγεί ο δήμαρχος. Σωστά. Αλλά πόσο είναι το όφελος που αντιστοιχεί στον καθένα. Αυτό είναι το επόμενο πραγματικό επίδικο. Γιατί κατά τα άλλα, και μόνο τα γεγονότα ότι οι δήμαρχοι συζητούν με τους επιφανείς κατοίκους και τους αρμόδιους φορείς της περιφέρειάς τους, είναι αρκετό για να πείσει και τον πιο δύσπιστο ότι όλοι διακρίνουν ευκαιρίες.

Το δημοτικό συμβούλιο Καρπενησίου οργάνωσε κι αυτό μια τέτοια συζήτηση. Ο πρώτος ομιλητής, που θα μπορούσε να είναι εκπρόσωπος των ΕΑΑΚ σε φοιτητική συνέλευση, τοποθετείται εκπροσωπώντας το Σύλλογο Ξενοδόχων της περιοχής. Αυτά που λέει κινητοποιούν το γενικό ενδιαφέρον των παρισταμένων οι οποίοι σπεύδουν να συμμετάσχουν στη συζήτηση.

εκπρόσωπος ξενοδόχων: Το κράτος δε ζητάει από μας βοήθεια για τους πρόσφυγες. Ζητάει **μία εμπορική συμφωνία**. Παίρνεις αυτά τα λεφτά, κοιμίζεις αυτά τα άτομα. Εμείς συζητήσαμε και πήραμε μια απόφαση... Ότι **με τα σημερινά δεδομένα**, τα ξενοδοχεία της περιοχής δεν προτίθενται να φιλοξενήσουν μετανάστες, **άγνωστος παριστάμενος**: Όπως το έθεσες. Είναι μια εμπορική συναλλαγή. Όπως είναι τώρα τα πράγματα, είναι ενάμιση λεωφορείο, στο ενάμιση λεωφορείο δεν κερδίζεις. Μάλλον δεν αξίζει τον κόπο. **Αν αξίζει τον κόπο θα τους δεχτείτε;**¹⁹

Δεν πρέπει κανείς να έχει αμφιβολία. Πίσω απ' τις οργισμένες ή νηφάλιες τοποθετήσεις των τοπικών εκπροσώπων των «παραγωγικών φορέων» κάθε Δήμου υπάρχει μια υπολογισμένη στάθμιση συμφερόντων. Μετράμε τα κεφάλια, πολλαπλασιάζουμε επί την κατά κεφαλή ταρίφα κι αποφασίζουμε αν θα ουρλιάζουμε περί «αλλοίωσης» του γηγενούς πληθυσμού ή αν θα παριστάνουμε τη Μητέρα Τερέζα. Στην εξίσωση για το αν συμφέρει να φέρουμε πρόσφυγες ή όχι θα πρέπει να συνυπολογιστεί η διάρκεια της υψηλής τουριστικής περιόδου, ο μέσος όρος χρημάτων που πληρώνουν οι κανονικοί τουρίστες ανά ημέρα κλπ. Φυσικά, οι ξενοδόχοι που εκλιπαρούν να βάλουν μετανάστες στα ξενοδοχεία τους για τους νεκρούς μήνες είναι πολλοί. Στην περίπτωση της Στυλίδας, ο δήμαρχος για παράδειγμα ανέφερε ότι:

Ένας επιχειρηματίας με πολλά ξενοδοχεία ανά την Ελλάδα έχει στην κατοχή του το πρώην Stilida Beach, και μου λέει: Δήμαρχε, **έχω μία δολεαστικότητα οικονομική πρόταση για να φέρω πρόσφυγες στο ξενοδοχείο μου**.²⁰

Αλλά και στην Ποταμιά Ευρυτανίας, ο δήμαρχος παρουσίαζε το θέμα υπό το ίδιο πρίσμα.

-Με ρώτησαν πολλοί άνθρωποι, κι όταν λέω πολλοί εννοώ πάνω από πέντε, πώς μπορούν να πάρουν μετανάστες στα ξενοδοχεία τους και στα ενοικιαζόμενα δωμάτια.

-Δήμαρχε **πες και τις τιμές** που μας είπατε.

-Α, οι τιμές είναι κάτι δεδομένο. Δώδεκα ευρώ το άτομο για διαμονή και οκτώ ευρώ για φαγητό. Συν κάποια χρήματα για να ψωνίζουν στα σούπερ μάρκετ.²¹

Δώδεκα ευρώ η διαμονή, οκτώ ευρώ το φαί, συν κάτι ψιλά. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα ποσά της «εμπορικής συναλλαγής» συζητούνται ανοιχτά και δίχως περιστροφές σε τέτοιου είδους συναντήσεις. Οι μετανάστες αντιμετωπίζονται ψυχρά. Είναι ένα εμπορικό προϊόν προς εκμετάλλευση. Οι εκτιμητές του εμπορεύματος δεν το προσεγγίζουν απάνθρωπα, αλλά απανθρωποποιημένα.

Πάλι στο Καρπενήσι, οι «τοπικοί φορείς» είχαν να πουν για το ζήτημα:

Δώδεκα ευρώ τη μέρα ανά άτομο υπάρχει για τη διαμονή, οκτώ ευρώ για τη διατροφή και [το τονίζει] **ποικίλουν τα κονδύλια** για τα είδη πρώτης ανάγκης και **ρουχισμού**. Για την Ευρυτανία είναι πολύ σημαντικό να σκεφτούμε τρία πράγματα, τις **κλιματικές**, τις **περιβαλλοντικές** και τις **κοινωνικές** συνθήκες.²²

Μετάφραση. Τα είκοσι ευρώ είναι φιξ (διαμονή και διατροφή). Το κάτι παραπάνω μπορεί να βγει από τα είδη ρουχισμού και πρώτης ανάγκης. Και μην ξεχνάμε ότι στο Καρπενήσι έχει κρύο, πολύ κρύο... Μέχρι το κέρδος να κριθεί ικανοποιητικό και μέχρι όλα ή τα περισσότερα αφεντικά να μείνουν ικανοποιημένα, οι αντιδράσεις έχουν χαρακτήρα ρατσιστικού ουρλιαχτού. Η συνέχεια είναι πάντα ενδιαφέρουσα. Ο αγαπημένος μας ξενοδόχος από το Καρπενήσι, που κάνοντας τους λογαριασμούς του, μας πρόσφερε τον τίτλο ετούτου του κειμένου, έλεγε πως:

ξενοδόχος: Στη συγκέντρωση που κάναμε προχτές, στη γενική συνέλευση, **οι συνάδελφοι είναι κατά**. Είναι στο να μην έρθουν μετανάστες. **ΑΛΛΑ. Προσέξτε τώρα**. Όταν θα πληγεί το τουριστικό προϊόν ποιος θα πει στους συνάδελφους τους δικούς μας, που όλοι έχουνε δάνεια ότι δε θα βάλουν μετανάστες. Εγώ φοβάμαι ότι θα βάλουν μετανάστες και καλά θα κάνουν, γιατί έτσι πρέπει.

κοινό: Αν τους το επιβάλει η ανάγκη.

ξενοδόχος: Ακριβώς, η ανάγκη. Αυτό λέω. **Προς το παρόν είναι κατά**.²³

«Οι συνάδελφοι»... «Που είναι κατά»... «Αλλά προς το παρόν»... Ω κακούργα τύχη τι μας έκανε! Ω ανάγκη, πού πας και μας ρίχνεις! Αν κανείς το διαβάσει προσεκτικά τα λεγόμενα του εν αμαρτίαις περιπεσόντος ξενοδόχου, θα διαπιστώσει το λεκτικό του τέχνασμα. Η περιγραφή της κατάστασης των συναδέλφων, είναι στην ουσία το όχημα για να αναφερθεί στον ίδιο του τον εαυτό. Το τουριστικό προϊόν έχει καταποντιστεί και οι ξενοδόχοι του είδους που συμμετέχει στη συνάντηση στο Καρπενήσι πίνουν απ' τα μαλλιά τους για να μην πνιγούν. Ο ξενοδόχος είναι σα να απολογείται σε κάποιον άγνωστο κριτή. Στα λόγια του είναι χαραγμένη η ιστορία των ταξικών συσχετισμών των τελευταίων δέκα χρόνων. «Ποιος θα τους πει να μη βάλουν μετανάστες, όταν όλοι έχουν δάνεια»; Ποιος;

Κάποια χρόνια πίσω, η ίδια ταξική φιγούρα, ένας ταβερνιάρης στη Βέννα Ροδόπης, κλαιγόταν προ-

στά στο ενδεχόμενο απομάκρυνσης του τοπικού στρατοπέδου συγκέντρωσης. Τα λόγια του αντηχούν στο σήμερα σαν καμπάνα σε άδειο χωριό.

Θα 'χουμε πολύ μεγάλο πρόβλημα, εεε, αυτό μας κρατούσε ζωντανά στην αγορά, εεε... θα 'χουμε τώρα μεγάλο πρόβλημα, εεε... δε θα μπορέσουμε, εεε... **άμα πάει έτσι θα κλείσουμε και τα μαγαζιά!**²⁴

Ναι λοιπόν. Η καπιταλιστική κρίση υπήρξε αιτία κοινωνικών και ταξικών ανακατατάξεων. Τριάντα χρόνια κοινωνικής σταθερότητας έφεραν τις σιγουριές του παρελθόντος στα όριά τους. Οι φιγούρες του ξενοδόχου, του ταβερνιάρη, του νινιμαρκετά ανακατευθύνθηκαν, λίγο υπό κρατική καθοδήγηση και λίγο από αφεντίκισιο ένστικτο προς νέα μονοπάτια εκμετάλλευσης. Ο «ρατσισμός» ήταν ο μανδύας που ενδύθηκαν για να αντεπεξέλθουν στο νέο περιβάλλον της κρίσης.

ΠΩΣ ΔΟΥΛΕΥΕΙ Η ΟΛΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η όλη διαδικασία ξεκινάει στο ελληνικό νησιωτικό ανατολικό μέτωπο. Τα νησιά λαμβάνουν τα μεγαλύτερα οφέλη, καθότι «πληττνούνται» πιο άμεσα. Στα νησιά υπάρχουν τα «κολαστήρια», τύπου Μόρια. Η τοπική κοινωνία για να ανεχτεί να έχει στο νησί της ένα «κολαστήριο», απαιτεί «ανταποδοτικά οφέλη». Μέχρι στιγμής το πιο κραυγαλέο ανταποδοτικό όφελος είναι οι μειωμένοι φορολογικοί συντελεστές (ο ΦΠΑ) σε σχέση με κείνους που ισχύουν για όλη την υπόλοιπη Ελλάδα.²⁵ Το τοπικό «κολαστήριο» αντιμετωπίζεται από διάφορες κατηγορίες του τοπικού πληθυσμού ως τρόπος πλουτισμού ή απλώς ως ευκαιρία επαγγελματικής αποκατάστα-

σης. Εδώ πια η ιδεολογία έχει απογυμνωθεί τελείως. Το επάγγελμα «διαχείριση προσφύγων» έχει ανοίξει προς όλες τις κατευθύνσεις.

Ο 42χρονος ημεδαπός που το πρωί πρωτοστατούσε σε κινητοποιήσεις ενάντια στους μετανάστες και το βράδυ τους μετέφερε στην καρότσα του φορτηγού του,²⁶ το κύκλωμα ψυχολόγων και δικηγόρων που πουλούσαν βεβαιώσεις «μετατραυματικού στρες» στους μετανάστες λαμβάνοντας ένα χιλιάριο ανά βεβαίωση,²⁷ η πρόεδρος του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του 8^{ου} Δημοτικού Σχολείου Μυτιλήνης που έβαζε λουκέτο στο σχολείο για να μη μπουν μέσα τα παιδιά των προσφύγων,²⁸ ενώ την ίδια στιγμή είχε προσληφθεί στη ΜΚΟ *Save The Children* δε συνιστούν κανένα παράδοξο. Είναι ο τρόπος με τον οποίο γίνεται «η δουλειά» πανελλαδικά. Μέσα στο Δεκέμβρη για παράδειγμα, οι συμβάσεις των εργαζόμενων στα ΚΥΤ της Λέσβου (στα στρατόπεδα συγκέντρωσης δηλαδή) έληξαν. Οι «εργαζόμενοι» συγκεντρώθηκαν έξω από το κολαστήριο φωνάζοντας το βαθιά αντιρατσιστικό σύνθημα:

«Οι ερ-γα-ζό-με-νοί στο προσ-φυ-γι-κό, να παίρ-νουν το ε-πί-δο-μα το αν-θυ-γι-ει-νό!»²⁹

Και κάπως έτσι οι μετανάστες, που δικαιολογούν το ανθυγιεινό επίδομα σε όσους εργάζονται για την «υποδοχή τους» ξεκινάνε την περιπέτειά τους στην «ενδοχώρα». Αυτό μπορεί να σημαίνει δύο πράγματα. Είτε δηλαδή οι μετανάστες μεταφέρονται σε άλλα στρατόπεδα, είτε, όπως συμβαίνει όλο και περισσότερο τελευταία, μεταφέρονται μέσω ιδιωτικών συμβάσεων σε ξενοδοχεία της επικράτειας. Αυτή η διαδικασία δεν είναι τωρινή. Λαμβάνει χώρα

εδώ και χρόνια, βάζοντας στο κέντρο του κάδρου τουριστικούς προορισμούς που πλέον έχουν νεκρώσει κι αναζητούν απεγνωσμένα σανίδα σωτηρίας. Μιας και τους μήνες αιχμής (Ιούλιο και Αύγουστο) ο τουρισμός «ανακάμπει», οι ντόπιοι ξενοδόχοι ζητάνε από το κράτος να υπογράψει συμβάσεις φιλοξενίας μεταναστών, για τους μήνες που δεν κινείται φύλλο. Μιλώντας στο δημοτικό συμβούλιο του Δήμου του, ο δήμαρχος Σερρών εξηγούσε:

Είναι για ανθρώπους που έρχονται με κάποιες συμβάσεις για τρεις, για έξι μήνες, όπως ήταν πριν και φύγαν και μετακινούνται.³⁰

Αυτό που περιγράφει ο δήμαρχος σε κακά ελληνικά συνιστά μια κανονικότητα. Όπως και στα Βρασνά, έτσι και παντού αλλού όπου εκδηλώνονται διαμαρτυρίες ενάντια στους πρόσφυγες, σκοπός είναι η «φιλοξενία» να συμβαίνει «όπως πριν», δηλαδή συγκεκριμένους μη-τουριστικούς μήνες. Αυτή η κανονικότητα αφορά τουριστικούς προορισμούς που αγκομαχούν να επιβιώσουν ως τέτοιοι. Αφορά κοινωνίες που έχουν αποκτήσει τεχνογνωσία στην απορρόφηση χρήματος μέσω κρατικού προστατευτισμού. Είναι κοινωνίες που έχουν παλέψει για να φτιαχτεί ένα νοσοκομείο, μια πανεπιστημιακή σχολή, ένα στρατόπεδο για φαντάρους, ένα πρωτοδικείο κάπου κοντά τους, ως μέσο τόνωσης της τοπικής αγοράς. Φυσικά αυτές οι κοινωνίες έχουν ιστορία και εμπειρία στην υποδοχή μεταναστών. Στη σύσκεψη των επαγγελματιικών φορέων στο Καρπενήσι, μια ξενοδόχος δήλωνε:

Το συζητήσα προχτές με μία συνάδελφο η οποία έχει ξενοδοχείο στις Ροδιές Ευβοίας. Εκεί πέρυσι σε δύο ξενοδοχεία της περιοχής είχαν μετανάστες. Τους πήγαν εκεί, κάθισαν πε-

ρίπου ένα χρόνο. [...] Τη ρώτησα γιατί κάτσαν τόσο λίγο.³¹

Σα να έχει φτιαχτεί ένας κώδικας επικοινωνίας ανάμεσα σε όμοιες ταξικές φιγούρες ανά την Ελλάδα. Η ξενοδόχος από το Καρπενήσι έχει ενημερωθεί από ξενοδόχους της Εύβοιας τι παίζει με το ζήτημα φιλοξενίας μεταναστών, πόσο πάει η ταρίφα, και γιατί διάολο τους κράτησαν μόνον έναν χρόνο!

Αυτή η αίσθηση του συναντήκειν, η συνειδητοποίηση και επιδίωξη κοινών υλικών συμφερόντων γεννιέται μέσα από τέτοιες συζητήσεις. Στο έκτακτο συμβούλιο του νομού Ευρυτανίας βλοσυροί ξενοδόχοι και έμποροι αφιέρωσαν κάποιες ώρες συζητώντας αν θέλουν ή δε θέλουν τους πρόσφυγες. Κάπου στη μέση της συζήτησης, ένας παριστάμενος περιέγραψε πως διέρρευσε το νέο της μεταφοράς προσφύγων στο Καρπενήσι:

Οι αστυνομικές διευθύνσεις των νομών σε όλη τη χώρα λάβανε από το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη να πάνε και να ψάξουν σε κάθε περιοχή τυχόν ενδιαφέρον από καταλύματα ή από χώρους ή από διαμερίσματα κενά που θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν πρόσφυγες. Η αστυνομική διεύθυνση Ευρυτανίας έκανε κι αυτή με τη σειρά της και **ενημέρωσε το... [μιλάει διαστακτικά] το Νίκο** ότι μας έχει έρθει αυτό το σήμα. Και... έδωσε, έκανε μια διερεύνηση πιθανόν να έχει δώσει κάποια διαθεσιμότητα...³²

Μια κάποια οικειότητα διακρίνεται ανάμεσα στους μπάτσους και το «Νίκο». Ένα κανάλι επικοινωνίας ανάμεσα στους εκπροσώπους της κρατικής βούλησης και στα τοπικά αφεντικά. Ο «Νίκος», προφανώς άνθρωπος του δημάρχου, ανέλαβε να «βρει διαθεσιμότητες», δηλαδή να μοιράσει τα οφέλη σε ιδιώτες που θα ενδιαφέρονταν. Δεν πρέπει να βλέπουμε το Νίκο σα φυσικό πρόσωπο, αλλά σαν απρόσωπη διαδικασία μεσολάβησης, σαν κάποιον (πάντα υπάρχει αυτός ο κάποιος) που έχει μια άκρη και τη χρησιμοποιεί. Την ίδια στιγμή που ο «Νίκος» κανονίζει πού θα πάει το χρήμα, μπορούμε να φανταστούμε τα ντόπια αφεντικά να «αντιδρούν», δηλαδή να διαπραγματεύονται με το «Νίκο» τι μερίδιο θα λάβει ο καθένας. Καθόλου τυχαία, σε όλες τις σχετικές συζητήσεις, οι εμπορικοί σύλλογοι και οι σύλλογοι ξενοδόχων της περιοχής οργανώνουν τις δικές τους συζητήσεις. Η δημοτική αρχή γνωρίζει τις τοπικές ισορροπίες και κοιτά να τις κατευθύνει προς παραγωγικές κατευθύνσεις. Πρόσφατα στο Δήμο Πεντέλης, ο εξής διάλογος έλαβε χώρα:

Κάτοικος: Πώς θα μας οργανώσετε;

Δήμαρχος: [με καθησυχαστικό ύφος] Μην ανησυχείτε... μην ανησυχείτε...

Έπειτα, ο δήμαρχος και ο εκάστοτε «Νίκος» έχουν μπροστά τους το δύσκολο πρόβλημα της κατανομής των πόρων στους «δικούς τους», φροντίζοντας το χρήμα να μοιραστεί δίκαια. Για παράδειγμα, στο θέατρο που στήθηκε στις Σέρρες, όλες οι δημοτικές παρατάξεις ξεσηκώθηκαν απέναντι στην πιθανότητα έλευσης μεταναστών. Δε χρειάζεται να επαναλάβουμε ότι ο ξεσηκωμός τους ήταν ντεμέκ. Ένας από τους δημοτικούς συμβούλους της αντιπολίτευσης έθετε το πράγμα στις σωστές του βάσεις:

-Πολύ καλά αντέδρασε ο δήμαρχος. Και η παράταξή μας έχει την ίδια άποψη. [κάποια στιγμή θυμάται ότι πρέπει να κάνει αντιπολίτευση] Δεν είναι συμβατό πρώτα πρώτα. Απ' τη μια μεριά λέμε στον κόσμο ότι αυτή είναι η γραμμή μας κι η άποψή μας, κι απ' την άλλη κάνουμε [εννοεί κάνουν] το αντίθετο σαν παράταξη.

-Τι εννοείτε;

-Ε, κοιτάτε η παράταξη μπορεί να έχει μια άποψη, αλλά όχι όλη η παράταξη. Είναι η άποψη του δημάρχου, όχι της παράταξης. Αν ήταν της παράταξης δε θα βλέπαμε αυτό το αποτέλεσμα. **Δε θα υπήρχαν πρόσφυγες σε ξενοδοχεία δημοτικών συμβούλων και μάλιστα αντιδημάρχων.**³³

Ο δήμαρχος Σερρών και η παράταξη του διαφωνούν κι εργάζονται ενάντια στην μεταφορά μεταναστών στα μέρη τους. Την ίδια στιγμή βάζουν τους μετανάστες που «δεν τους θέλουν» στα ξενοδοχεία τους. Ο αντιπολιτευόμενος δημοτικός σύμβουλος κάνει λόγο για ασυμβατότητα. Στην πραγματικότητα διαμαρτύρεται για το γεγονός ότι τα κονδύλια πάνε στους «δικούς τους» κι όχι στους «δικούς μας», πε-

ριγράφοντας μεσ' στην αγανάκτησή του τη βαθύτερη ουσία της πολιτικής μεσολάβησης και της σχέσης της με το κράτος.

Αλλού βέβαια, οι δημοτικοί άρχοντες δείχνουν να τα έχουν καταφέρει καλύτερα. Αν κρίνουμε απ' τα λεγόμενα του τότε δημάρχου Στυλίδας, Α. Γκλέτσου, η κατανομή των κονδυλίων του στην περιοχή ευθύνης του δεν άφησε κανέναν παραπονεμένο.

Πήρα τη ρητή έγκριση όλων, ΟΛΩΝ, το επαναλαμβάνω ΟΛΩΝ των δημοτικών συμβούλων να γίνει έτσι ακριβώς.³⁴

Το είπαμε και στην αρχή, τα τοπικά αφεντικά, συμπεριφέρονται σα λυσασμένοι σκύλοι έτοιμοι να κατασπαράξουν όποιον τους σταθεί εμπόδιο στο δρόμο προς τον πλουτισμό. Ταυτόχρονα βρίσκονται και σε σκληρό ανταγωνισμό μεταξύ τους. Προτού δώσουν τη μάχη αναμεταξύ τους, συνασπίζονται για λίγο με σκοπό να πετάξουν έξω απ' το συναγωνισμό τον κοινό εχθρό. Την τελευταία δεκαετία, οι ΜΚΟ υπήρξαν κι αυτές ένας παίκτης, τα συμφέροντα του οποίου έρχονταν σε αντίθεση με κείνα των ντόπιων προυχόντων. Μπορεί κανείς να δει τον ανταγωνισμό να υποβόσκει στα λεγόμενα διαφόρων τοπικών παραγόντων. Ο δήμαρχος Στυλίδας περιγράφει αυτή την αντίθεση με τα εξής λόγια:

Δε μπορούμε αυτούς τους ανθρώπους να τους ταϊζουμε με catering!³⁵

Στην ίδια κατεύθυνση κι ο εκπρόσωπος του εμπορικού συλλόγου Λέσβου.

Εμείς οι έμποροι βιώνουμε τον αφανισμό της τοπικής οικονομίας, υπομένουμε τη διάλυση του τουρισμού, το παρεμπόριο, τη γιγάντωση της παραοικονομίας και της μαύρης αγοράς που έχουν επιβάλει οι ΜΚΟ.³⁶

Τα ίδια και στο δημοτικό συμβούλιο Καρπενησίου.

Α:-Τα παιδιά θα πρέπει να φάνε. Είπαμε ότι σίτιση δεν υπάρχει σ' αυτό.

Β:-Όχι είναι 8 ευρώ η σίτιση!

Γ:-[Πετάγεται κι άλλη] Ναι, 8!

Α: Α, ωραία νόμιζα ότι ήταν μόνο τα 12.

Δ: Είναι έτοιμα... Μκο και τέτοια...

Α: Ναι, η λύση θα είναι αυτή; Δηλαδή θα ρθούνε κάποιες ΜΚΟ εδώ πέρα, θα εγκατασταθούν και θα παρέχουν αυτές αυτές τις υπηρεσίες;

Β: Όχι, **δε μπορούμε να αφήσουμε...** [τον διακόπτουν]

Ε: Είναι και χαζό να γίνει! [Λήξη συζήτησης]³⁷

«Τα παιδιά πρέπει να φάνε», το «catering», οι «ΜΚΟ». Όλες τους κωδικές ονομασίες που προσλαμβάνει ο εμπορικός ανταγωνισμός με διακύβευμα τα χρήματα για τους πρόσφυγες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ

Μπορούμε τώρα να εξηγήσουμε συνοπτικά τι καταλάβαμε.

Ο πρώτος και βασικότερος μύθος που καταρρίπτεται μέσα από την παρακολούθηση των «αντιδράσεων» και των πρωταγωνιστών τους είναι ο μύθος που μιλάει γενικά κι αόριστα για «τοπικές κοινωνίες». Στην πραγματικότητα αυτό που εμφανίζεται είναι η κορυφή σκληρά διαρθρωμένων ταξικά κοινωνιών. Όσοι συνωστίζονται μπροστά από μικρόφωνα και κάμερες για να διατρανώσουν την «αντίθεσή» τους στη μεταφορά μεταναστών στον τόπο τους δείχνουν, έστω και φευγαλέα, την ιεραρχία που διατρέχει τις τοπικές κοινωνίες απ' άκρη σ' άκρη. Αυτό που κατά βάση καταρρίπτεται είναι ο χιλιотραγουδισμένος μύθος ότι τα ελληνικά χωριά και οι κωμοπόλεις είναι κάτι σαν προχριστιανικές κομμούνες, όπου η κοινότητα υπερισχύει του ατομικού συμφέροντος.

Ο δεύτερος μύθος που καταρρίπτεται είναι αυτός του «ρατσιστή εργάτη». Η φιγούρα που μονοπωλεί τις «αντιδράσεις» ενάντια στους μετανάστες είναι ταξικά προσδιορισμένη. Πρόκειται κυρίως για ξενοδόχους και ιδιοκτήτες καταλυμάτων, για ταβερνιάρηδες και ιδιοκτήτες σουπερ μάρκετ. Είναι αυτή η ταξική φιγούρα, που μέσα στην καπιταλιστική κρίση, έβγαλε νύχια και άρχισε να ψάχνει για θηράματα κι όχι οι εργάτες κι οι εργάτριες. Οι ατάκες που λέγονται, οι σκοποί που επιδιώκονται, οι διαπραγματεύσεις που εξελίσσονται αφορούν αποκλειστικά το πεδίο δράσης των αφεντικών. Ακόμη κι ο πιο ρουφιάνος εργάτης είναι αποκλεισμένος από μια τέτοια συζήτηση, ακριβώς γιατί το ζήτημα που τίθεται έχει στο κέντρο του την αξιοποίηση του σταθερού κεφαλαίου που, λόγω κρίσης μένει μετέωρο και την εκμετάλλευση του ζωντανού κεφαλαίου που αφειδώς προσφέρεται μέσα απ' την κίνηση των μεταναστών.

Ο τρίτος μύθος που καταρρίπτεται είναι αυτός του «ρατσιστικού όχλου». Οι συναθροίσεις που πρόσκαιρα ουρλιάζουν κι ωρύνονται, πολύ γρήγορα δίνουν παραγωγική κατεύθυνση στα ουρλιαχτά τους. Στην πραγματικότητα, αυτό που αρχικά κάνει την εμφάνισή του σαν «όχλος» είναι κομμάτια της μεσαίας τάξης, μαγαζάτορες κι ιδιοκτήτες, με διαυγέστατη επίγνωση των συμφερόντων τους και των τρόπων υπεράσπισής τους.

Ο τέταρτος μύθος που καταρρίπτεται είναι ότι η κοινωνική συνοχή στην Ελλάδα είναι δεδομένη. Αυτό που αστραπιαία εκτίθεται σαν αποκάλυψη είναι ότι οι τοπικές αποφύσεις του ελληνικού κράτους είναι ένα σύνολο υλικών συμφερόντων σε διαρκή αντα-

γωνισμό με τα άλλα παρόμοια σύνολα και μόνιμη διαπραγμάτευση με το κεντρικό κράτος. Η διατήρηση της συνοχής του ελληνικού κράτους υπήρξε πάντα ένα διακύβευμα, που ερχόταν σε πέρας με χορήγηση προνομίων, επιδόματα, έκτακτες χρηματοδοτήσεις και πολιτικές υποστήριξης των συμφερόντων που διέτρεχαν το ελληνικό κράτος στο σύνολό του. Τα στρατόπεδα και τα πανεπιστήμια που φτιάχτηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες σε κάθε απομακρυσμένη περιοχή ήταν μια πολιτική διάχυσης κρατικού χρήματος στους μικροαστούς των τοπικών κοινωνιών, η οποία μέσα στο περιβάλλον της κρίσης χρειάζεται γενικό επαναπροσδιορισμό.

Λίγο πριν κλείσουμε χρειάζεται να επισημάνουμε μια κραυγαλέα απουσία. Από την αφήγησή μας απουσιάζουν οι μετανάστες και οι μετανάστριες ως ενεργητικά υποκείμενα. Σε όσα λέμε και δείχνουμε οι μετανάστες και οι μετανάστριες παρουσιάζονται ως εργαλείο διαπραγμάτευσης των ντόπιων αφεντικών με το κράτος, ως πηγή πλουτισμού κι αντικείμενα προς εκμετάλλευση. Οι σκοποί όμως αυτού του κειμένου ήταν άλλοι. Κατά τα άλλα φυσικά και χρωστάμε. Νομίζουμε όμως ότι αυτό το χρέος θα αποπληρωθεί, είτε το επιδιώξουμε εμείς είτε όχι.

1. Όσον αφορά το γενικότερο κρατικό σχεδιασμό για τη μετανάστευση, βλ. «Το Διαρκές Μήνυμα: Η συνέχεια της μεταναστευτικής πολιτικής και γιατί δεν πρέπει να φαίνεται», *Antifa* #67, 10/2019.
2. «karatzova.com Κέντρο φιλοξενίας λαθρομεταναστών στη Σκύδρα 1», Youtube, 29/03/2012, λεπτό 02:21-02:30 και 03:06-03:17. Ο τουρισμός είναι παντού δικός μας.
3. «Οι πρώτοι μετανάστες-πρόσφυγες έφτασαν στη Σπάρτη (ξενοδοχείο Sparta Inn) - 2», Facebook «Λακωνικός Τύπος», 27/11/2019, 07:46-07:59.
4. «Μπακογιάννη: Να έρθουν πρόσφυγες στην Κρήτη για να μαζεύουν ελιές», Youtube, 16/11/2019, λ. 0:12-0:14, 0:59-1:09, 1:30-1:36.
5. Μ. Διονέλλης, «Τρικυμία εν κρανίω...», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 29/11/2019. Δεν είναι της παρούσης, αλλά άραγε ποια είναι τα «άλλα κανάλια» με τα οποία λάμβαναν μετανάστες εργάτες οι αγρότες του Ηρακλείου;
6. Ν. Μανάβης, «Σκλαβοπάζαρο στους Ελαιώνες της Λέσβου», *Πριν*, 25/2/2018.
7. «Τελικά Πόσοι Φασίστες Στις Δημοτικές Εκλογές Στην Κω Ψήφισαν Σύριζα;», *Αυτόνομη Πρωτοβουλία Κω*, 04/11/2019.
8. «Αφιέρωμα στην ιατρική κάνναβη στην Ελλάδα», *Καθημερινή*, 29/11/2019.
9. «Βρασνά: Μοιρασμένοι στα δύο οι κάτοικοι - Ώρα Ελλάδος 7:00 | OPEN TV», 29/10/2019, λ. 0:36-1:12.

10. «Βρασνά: Σύγκρουση για τους πρόσφυγες ακόμη και μέσα στις οικογένειες», *Έθνος*, 29/10/2019.
11. «Νέα δεδομένα στη μετεγκατάσταση από τα νησιά», *Καθημερινή*, 24/10/2019.
12. «Σήμερα | Ο αντιδήμαρχος Βρασνών εκφράζει την αγανάκτηση των κατοίκων», Youtube, 24/10/2019, λ. 07:23-07:40.
13. «Αντιδήμαρχος Βρασνών: Φιλοξενούμε 2.300 μετανάστες», Youtube, 23/10/2019, λ. 11:11-11:40.
14. «Βαγιοχώρι: Το χωριό των 50 κατοίκων που υποδέχεται τους πρόσφυγες στη Λέσβο | ΕΡΤ», Youtube, 08/10/2019, λ. 5:52-6:46.
15. Στο ίδιο, λ. 1.1-1.24.
16. «Βαγιοχώρι: Το χωριό των 50 κατοίκων που υποδέχεται τους πρόσφυγες στη Λέσβο | ΕΡΤ», Youtube, 08/10/2019, λ. 02:08-02:52.
17. «ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗ ΣΤΥΛΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (Β')», Youtube, 31/03/2017, λ. 11:46-11:55.
18. «ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗ ΣΤΥΛΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (Α')», Youtube, 31/03/2017, λ. 06:45-06:50 και 07:52-08:14.
19. «Γενική Συνέλευση Συλλόγων και φορέων για την εγκατάσταση Μεταναστών και προσφύγων στο Καρπενήσι», Youtube, 15/10/2019, λ. 05:53-07:04.
20. «ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗ ΣΤΥΛΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (Α')», Youtube, 31/03/2017, λ. 00:00-00:40.
21. «Συνάντηση στη ΔΕ Ποταμιάς σχετικά με την φιλοξενία προσφύγων και μεταναστών- Συμβαίνει τώρα», Youtube, 04/10/2019, λ. 03:44-04:20.
22. «Καρπενήσι, Έκτακτη σύσκεψη φορέων για τους πρόσφυγες στην Ευρυτανία», Youtube, 2/10/2019, λ. 05:17-06:03.
23. «Γενική Συνέλευση Συλλόγων και φορέων για την εγκατάσταση Μεταναστών και προσφύγων στο Καρπενήσι», Youtube, 15/10/2019, 08:25-08:57.
24. «ΚΛΕΙΝΕΙ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΣΤΗ ΒΕΝΝΑ», Youtube, 11/12/2012, λ. 01:21-01:38.
25. Για το ζήτημα του μειωμένου ΦΠΑ στα νησιά βλ. «Είναι Δύσκολο Να Εξηγηθεί Στη Διεθνή Γνώμη...»: Νησιά για Νόμπελ, κέντρα κράτησης και ΦΠΑ», *Antifa* #65, 05/2019.
26. «Υποψήφιος σε ξενοφοβικό ψηφοδέλτιο ο διακινητής», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 04/12/2019.
27. «Προσφυγικό: Αφίξεις, κυκλώματα, κινητοποιήσεις», *Καθημερινή*, 06/12/2019.
28. «Παραιτήθηκε η Πρόεδρος του 8ου Σχολείου Μυτιλήνης», *lesvosnews.net*, 09/10/2016.
29. Α. Παζιάνου, «Με 17.000 αιτούντες άσυλο, 250 εργαζόμενοι... «απολύονται!»», *stonisi.gr*, 04/12/2019.
30. «Σέρρες: Αντιδράσεις για την έλευση νέων προσφύγων», Youtube, 24/10/2019, λ. 01:54-02:00.
31. «Γενική Συνέλευση Συλλόγων και φορέων για την εγκατάσταση Μεταναστών και προσφύγων στο Καρπενήσι», Youtube, 15/10/2019, λ. 20:08-20:25 και 20:42-20:46.
32. «Καρπενήσι, Έκτακτη σύσκεψη φορέων για τους πρόσφυγες στην Ευρυτανία», Youtube, 2/10/2019, λ. 00:57-01:45.
33. «Σέρρες: Αντιδράσεις για την έλευση νέων προσφύγων», Youtube, 24/10/2019, λ. 02:21-03:28.
34. «ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗ ΣΤΥΛΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (Α')», Youtube, 31/03/2017, λ. 08:38-08:46.
35. Ο.π., λ. 07:44-07:48.
36. «ΕΚΤΑΚΤΟ Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Μυτιλήνης για το μεταναστευτικό, Μέρος Α'», Facebook: *Lesvos-Post.com*, 25/11/2019, λ. 45:09-45:24.
37. «Καρπενήσι, Έκτακτη σύσκεψη φορέων για τους πρόσφυγες στην Ευρυτανία», Youtube, 2/10/2019, λ. 06:20-06:45.